

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/l. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Sklepi in smernice sprejete na V. pokrajinski skupščini pov. UJU — Ljubljana v Šoštanju.

Odsek za obmejno šolstvo in neodrešeno ozemlje

1. Odsek ugotavlja, da se razmere ob meji od zadnje skupščine v Krškem niso mnogo zboljšale. Zato predlaga skupščini sledeče predloge:

A. Za zakon: 1. Za učiteljstvo v obmejnih kot »težjih« krajih se naj uveljavi § 40. in 137. čin. zakona.

2. Šole v obmejnem pasu in v Prekmurju naj pridejo v 2. draginski razred.

3. Z upraviteljsko doklado, ogrevom in razsvetljavo naj se ne obremenjujejo obmejne občine, ampak naj primerno odškodnino izplačuje država.

4. Vsak poročen in stalen učitelj, posebno na kmetih in v industrijskih krajih, naj ima pravo do primerno velikega zemljišča za vrt in sadovnjak.

B. Ker še ni povsod v obmejnih krajih ljudskih in šolskih knjižnic, naj se ustanove potovalne knjižnice.

V vseh večjih obmejnih krajih naj se upeljejo kmetijski ali obrtno-nadaljevalni tečajji za šoliodraslo mladino.

Iz obmejnih krajev, osobito iz Prekmurja naj prosvetna oblast brez odloga odstrani vse one učne osebe, ki s svojim izvenšolskim nemoralnim obnašanjem kvarijo ugled šole in stanu.

V obmejnem pasu so nastavljene po veliki večini mlade, neizkušene moči celo na vodilnih mestih: na eno ali večrazrednih šolah. Šolsko upravo pozivamo v interesu šolskega in izvenšolskega dela, da tega več ne dela. Tudi ne spadajo v obmejni pas učitelji, ki ne obvladajo popolnoma učnega jezika, n. pr. Kočevarji in Prekmurci.

Učiteljem, ki morajo radi narodnostnih ozirav zapustiti domovino (Jul. Benečijo ali Koroško), naj gredo šolske oblasti v vsakem oziru na roke in jim povrnejo event. škodo, oziroma vštejejo izgubljeni čas.

Obžalujemo, da se vzorne obmejne delavce iz osebno političnih ozirav premešča, ker se jim dela krivica, drugim pa jemlje veselje do dela.

C. Prekmurje. V šolski zakon naj se vnese določba, da se porabijo dohodki šolskih zemljišč (verskih občin), v kolikor ne služijo svrhi, ki je določena s projektom šolskega zakona (šolski vrt, sadovnjak, vrtovi za učiteljstvo) — izključno v šolske svrhe.

Istotako naj se določi z zakonom, da so stanovanja v vseh šolskih poslopih izključno namenjena aktivnim učnim osebam, ne glede na to, ali opravlja dotična oseba kantorsko službo ali ne.

Obmejni odsek protestira, da se je v osnovni šoli v Hotici nastanil kaplan,

dočim je morala učiteljica izprazniti dotično stanovanje.

Iz tehtnih nacionalnih in državnih razlogov naj šolska oblast upokoji vse one učne moči na osnovnih šolah v Prekmurju, ki so izpolnile 32. službeno leto. Razven tega treba odstraniti vse one mlajše učne moči, ki po lastni krivdi ne obvladajo državnega jezika.

Manjšinske šole v Prekmurju naj se, kjer le mogoče, čimprej nacionalizirajo, kjer pa je to neizvedljivo, tam se naj uvede utrakvistični pouk po koroškem vzorcu.

Državne šole še za leto 1925. niso dobile nobenega prispevka (državni kredit) od države. Upravitelji ne morejo plačati niti pometanja. Ako se krediti takoj ne nakažejo, ne bodo imele šole za zimo drv in bodo morale prekiniti pouk.

V madžarske občine so se, oziroma se bodo naselili slov. kolonisti. Prosvetna oblast naj poskrbi, da se za deca teh kolonistev otvorijo pravočasno slov. paralele na madžarskih šolah. Vodstvo teh šol naj se poveri prečanom. (Sprejeto).

D. Narodno-prosvetna dela v obmejnem ozemlju. Predlagatelj Mirko Vauda.

V svesti si, da je narodno-prosvetno delo povsod širok naše domovine, prav posebno pa v obmejnem ozemlju silno važno, a vsled raznih politično-strankarskih ovir čisto zelo otežkočena naša naloga, predlagam, da današnja delegacija sprejme sledeči moj predlog:

UJU — pov. Ljubljana naj se obrne na vse naše narodno-obrambne korporacije brez ozira, katerim političnim strankam in nazorom se pripoznavajo, z apelom, da se sporazumno med vsemi temi najde neka baza, na podlagi katere bo omogočeno vsaj v obmejnem ozemlju tolikotrebno, složno, skupno, nobeni politično strankarski izrabi in ovir izpostavljeno narodno - prosvetno delo, katero grozi sicer preiti na mrtvo točko ter tako pušča prosto pot narodni in domovinski mlāčnosti našega obmejnega ljudstva. (Sprejeto.)

E. Narodno - obrambna društva v Sloveniji pozivljamo, da se združijo v enotno organizacijo v svrhu uspešnega obrambnega dela ter naj pričnejo izdajati narodno-obrambni glasnik s sodelovanjem obmejnega učiteljstva potom obmejnega odseka UJU.

Odsek za stanovski naraščaj.

Smernice za bodoče delo okrajnih odsekov za stanovski naraščaj sprejete na skupščini dne 4 in 5. julija 1925:

1. Okrajni odseki za stanovski naraščaj naj v smislu poslovnika UJU pov. Ljubljana 7, čl. 921. točka i) pozovejo k sodelovanju strokovnjake učitelje in neučitelje, ki imajo le posvetovalni glas.

2. Odseki za učiteljski naraščaj naj stopijo v zvezo z drugimi odseki okrajnega učiteljskega društva, ustanove delavno zajednico, v kateri naj referent prevzame reševanje svoje skupine vprašanih za gmotno in moralno podporo naraščaja. Nemogoče je, da bi samó eden reševal gospodarska, kulturno-pedagoška, narodno-prosvetna in stanovska vprašanja.

3. Preskrbi naj se primeren lokal, kjer se bo shajal naraščaj ob predavanjih in se mu bo nudila pomoč pri učenju.

4. Vodi naj se evidenca dijaških stanovanj, preskrbi naraščaju po možnosti cenejša stanovanja in brezplačno ali pa cenejšo hrano, bodisi vsednevno ali le posamezne obede, oziroma pobira prispevke v ta namen. Naraščaju naj se preskrbi mesta domačih učiteljev.

5. Osnuje naj se knjižnica in čitalnica za naraščaj. Vzbudi naj se zanimanje za to akcijo med širšimi inteligenčnimi krogi po listih, oziroma se odsek sam obrne nanje s prošnjo za knjige.

6. Glasilo za stanovski naraščaj, ki prične izhajati s 1. oktobrom t. l., naj ureja za Ljubljano učiteljski naraščaj v Ljubljani in za mariborski učiteljski naraščaj v Mariboru s svojimi odseki pod vodstvom glavnega urednika »Učit. Tovariša«.

7. Napravi naj se načrt sistematičnih predavanj za uvajanje naraščaja v narodno-prosvetno in kulturno-pedagoško šolo. Vodi naj se seznam predavanj in predavateljev.

8. Pripravi naj se načrt za sistematično in organizirano narodno-prosvetno delo naraščaja. Organizira naj se razne prireditve.

9. Pripravi naj se načrte za prirejanje kulturno-pedagoških in socialno-izobraževalnih tečajev ter prouči vse okoliščine, da bi se taki tečajji vršili že v naslednjem šolskem letu.

10. Pripravi naj se načrt za duhovno organizacijo vsega stanovskega naraščaja v državi.

11. Iz »Učiteljskega sklada« naj se financira glasilo za učiteljski naraščaj, preostanek naj se razdeli odsekom za stanovski naraščaj v Mariboru in Ljubljani, ki položita poverjeništvu obračun.

Pravno-obrambeni odsek.

Ugotovile so se sledeče smernice:

Za mariborsko in ljubljansko oblast se ustanovi po eden odsek Pravne zaščite učiteljstva.

Oba odseka tvorita »Pravno zaščito učiteljstva za Slovenijo«.

Ta skupni pokrajinski odsek je pooblaščen sestaviti do novembra l. 1926. poslovnik na sledečih temeljih:

1. Naloge Pravne zaščite: Odbor naj uredi: 1. pravno zaščito in varstvo stanu in poedincem; 2. stanovsko brambo napram napadom potoma tiska in javnega mnenja; 3. naj vpliva na zakonodajo prosvetnega značaja.

2. Predpogoj uspešne vršitve dela: Uvede se za Pravno zaščito obvezni mesečni prispevek zaenkrat po 50 para, ki ga plačuje vse organizirano članstvo skupno z ostalo članarino, počenši s 1. januarjem 1926 in to za vloge, intervencije, odvetnike i. dr.

3. Pripravljalno delo: Današnji poročevalec (Al. Alt) priobči osnutek poslovnika v »Učit. Tov.«, okr. učiteljska društva in poedinci pošljejo njemu svoje pripombe na naslov poročevalca: Alt, Studenci pri Mariboru, ozir. strokovnemu tajniku. Nato skliče najkasneje o Božiču 1925. poverjenik na stroške organizacije skupno sejo obeh odsekov, ki osnutek končno redigira in prične delo odseka z delom do prihodnje pokrajinske skupščine, kjer dobi poslovnik svojo končno veljavno sankcijo.

4. Izbor članov obeh odsekov: 1. Gmus A., Dimnik Iv., Zupančič V., Gregorič Vinko, Požar Vlado; 2. Žumer Hinko, Alt Aleks., Knaflič Rado, Majcen Mirko, Godec M.

Gospodarski odsek:

1. Vsa društva naj do novega leta sklepajo o sledečem predlogu »Učiteljskega konvikta«:

Članstvo »Učit. konvikta« in »Učit. doma« je do izvedbe doma obvezno za vse v UJU pov. Ljubljana organizirano učiteljstvo.

Letna članarina se določi na 100 Din, ki se plačujejo potom društvenih blagajn.

Stanovsko-politiški odsek:

1. Poverjeništvu UJU Ljubljana delui na to, da se stari upokojeenci v pokojnini popolnoma izjednačijo z upokojeenci po novem uradniškem zakonu.

2. Župniki imajo za upraviteljstvo župnije, za nagrado župni dvorec in veliko posestvo, imajo pa tudi pravico ob

LISTEK.

Školski almanah

gradjanske šole u Sušine — Djurdjenovcu.

(Kraj Našica.)

Sa izveštajem narodnih osnovnih škola općine Klokočevci. Za školsku godinu 1924./25.

Uredio: **Franjo Piha**, ravnatelj gradjanske šole. Cijena 20 Din. Natisnila Učiteljska tiskarna u Ljubljani.

Že tretje leto nas je veselo presenetil g. ravnatelj Piha s šolskim almanahom, z lepo opremo in še lepšo vsebino.

Njegovi Almanahi niso suhoparna običajna letna poročila, temveč so lepa beletristična knjiga, ki jo mora z veseljem prebirati v počitnicah tako šolska mladina, kakor tudi starši šolske mladine.

Prvi oddelek je namreč posvečen pouku in zabavi in v tem delu je poleg

niza lepih, zabavnih in domorodnih pesmi tudi niz mičnih in poučnih črtic. Knjiga pa je opremljena tudi z lepimi slikami in perorisbami od prof. P. Orlića.

Uvod knjigi je napisal ravnatelj Piha sam, uvodno pesem zabavnemu delu tvori Petrovičeva pesem »Dete«, in tej sledi zanimiva razprava univerzitetnega profesorja, našega znanstvenika v New Yorku dr. phil. in paed. Pajo R. Radosavljevića »Nacionalni duh u prosvetivanju«. Že iz krogov sotrudnikov je videti, da si je znal pridobiti ravnatelj Piha odličnih sodelavcev, ne samo iz vseh delov naše države, temveč celo naše rojake iz inozemstva.

Zanimiva je črtica iz dnevnika jednega učenca »Noč u albanskim krševima«, ki jo objavlja tov. S. R. Milosavljević iz Skoplja. s sliko Prilepa, prestolice Kraljevića Marka.

In tudi z glasbenimi točkami je izpopolnil ravnatelj Piha svoj Almanah. Za dvoglasni mladinski zbor prinaša T. Štefanovičeva skladbo »Moľmo se. La do« iz alegorije »Seoba Slovena« od F. Peitza.

Nad vse zanimiva je poučna razprava »O šumama Našičke tvornice Tanina i Paropila d. d.«, ki so ji pridejane slike panorame žage v Ljeskovici, tvornice parketov v Našicah, hrastovega gozda v Balvančicah, razrezavanje orjaškega hrasta, tovor orjaškega hrasta do železnice in nalaganje na železnico.

Zabavno poučnemu delu sledi II. del, ki obsega izvestje narodnih šol v občini Klokovecvi.

Ravnatelju Pihj moramo na krasno uspelem Almanahu le čestitati, posebno še, ker si zna krog sotrudnikov izbirati iz vrst učiteljstva, da tako tvorijo njegovi Almanahi v prvi vrsti res pravo delo našega stanu.

† France Stergar.

V Ljubljani je dne 19 t. m. umrl g. France Stergar, nadučitelj pri prosvetnem oddelku velikega župana ljubljanske oblasti v 56. letu svojega življenja. Pokojnik je bil rojen 2. oktobra 1869 v Kanalu na Goriškem, študiral je na koperskem moškem učiteljskišču in napravil na-

istem zavodu 8. julija 1889 zrelostni in 25. maja 1892 usposobljenostni izpit. Do izbruha italijanske vojne je služboval v goriškem okraju, in sicer od 1. septembra 1889 do 1. septembra 1891 v Lomu, od 1. septembra 1891 do 11. aprila 1895 v Banjšicah kot učitelj voditelj, od 11. aprila 1895 do 11. novembra 1916 v Desklah kot nadučitelj, od 11. novembra 1916 do 1. februarja 1919 v begunskem taborišču Steinklamm kot nadučitelj voditelj, 1. februarja 1919 je pa bil prideljen višjemu šolskemu svetu v Ljubljani kot pomočnik v upravno-gospodarskem referatu, kjer je vršil še pred 14 dnevi svojo službo. France je bil vesten in marljiv učitelj, odkritosrčen in zvest tovariš, preudaren svetovalec vsakemu, ki se je obrnil nanj za nasvet, bil je vzoren zakonski drug in oče ter zvest član stanovske organizacije. Bolehal je že par let na srčni hibi, ki je bila posledica prestanih muk na trnjevi poti begunstva in podlegel je! France! Lahka Ti bodi slovenska zemlja počivaj v miru, ostalim ostaneš v blagem spominu! Žalujoci družini naše sozalje.

izdaji raznih listin, n. pr. krstni list, poročni list itd. pobirati takso à 20 Din — šolskim upraviteljem pa se je odvzela celo upraviteljska doklada. Predlagamo:

Poverjeništvu UJU Ljubljana izposluj, da bodo smeli upravitelji šol pobirati ob izdaji listin takso à 20 Din.

Sklep: Upraviteljske doklade se naj zvišajo in izplačajo, takse pa naj odpadejo.

3. Avtomatično reševanje oziroma priznavanje in nakazovanje poviškov položajne in osnovne plače ter stamnine. Za vsako povišico bodisi položajne — bodisi osnovne plače, je treba vlagati posebno prošnjo s prilogami, po novi odredbi ministrstva za prosveto O. N. br. 44.221 z dne 2. septembra 1924 celo v dveh izvodih. — Šolske oblasti imajo itak v svojih arhivih za vse učne moči osebne popisnice ter ocenjevalne pole, katere sproti izpopolnjujejo in tako trajno dalje vodijo. Nadalje morajo šolski upravitelji predlagati v svrhu sestave proračuna za proračunska leta vnaprejš pregledna letna poročila, kjer za eno leto vnaprejš pregledno navedejo zapalost raznih povišic za učne osebe vsake šole. Iz tega je razvidno, kako se v eni in isti zadevi kopičijo poročila in po nepotrebnem naraščajo spisi, kar povzroča raznim pisarnam ogromno dela, vsled česar je pač bolj verjetno, da se reševanje teh molb tem potom poprej zavleče nego pospeši.

Ker imajo šolske oblasti po začetnih navedbah itak vse potrebne podatke za vsako povišico v svojih arhivih same, bi bilo pač mnogo bolj umestno, da se priznavanja povišic rešujejo kratkoma avtomatično — potom šolskih oblasti samih, kakor so se napredovanja v plači približno vršila v prejšnji dobi. — Kvečjemu bi zadostovalo, da predložijo šolski upravitelji vsako leto dovolj predčasno šolski oblasti pregledne izkaze glede zapadlosti teh povišic za vse v pošteve prihajajoče učne osebe vsake šole z vsemi, le na novo potrebnimi podatki (ostali podatki so itak razvidni pri šolskih oblastih).

Ustanovimo učiteljski pevski zbor.

Moderne zborovske skladbe zahtevajo glasbeno naobraženih pevcev, ki se lahko ne glede na tehnične in harmonične težkoče umotvorov poglobe v njihovo vsebino. Najinteligentnejše in najboljše pevce moramo iskati med učitelstvom. Zato more zbor, ki bi mu tvorilo jedro učitelstvo, gojiti moderno glasbo kar najuspešneje. Dokaz temu zbor učiteljev v Južni Benečiji, ki se je v nekaj letih popolnoma uveljavil nele pri rojakih, temveč tudi pri Italijanih samih. Dejstvo, da je naša slovenska pesem vse priznanje pri naših narodnih sovražnikih, je izredno velik uspeh ne glede na to da nudi pesem pomoč tudi našim zatiranim bratom. Kaj premore dobro organiziran učiteljski zbor, pričča tudi zbor moravskih učiteljev. Delovanje tega zbora je bilo tako uspešno, da je odločilno vplivalo na produktivno češko glasbeno umetnost. Odprl je skladateljem nove perspektive in nastale so mogočne, širokopotezne zborovske skladbe z instrumentalno peljanimi glasovi, ki so v čast vsemu češkemu narodu. Ta zbor je bil tudi eden glavnih činiteljev, ki je pomagal dvigniti ugled češkega naroda na podij svetovne kulture.

Pri nas čaka nešteto krasnih skladb moderne koncepcije na izvajanje. Pretežke so za naše zборе, ne bi pa bile pretežke za zbor glasbeno naobraženih pevcev. Zato je dolžnost našega učiteljsstva, da tu zastavi svoje moči in pomaga moderni slovenski pesmi na noge.

Učitelstvo je dosedaj mnogo storilo za prosope glasbene umetnosti. Iz njegovih vrst je izšla cela vrsta glasbenikov, dandanes je veliko zborov v rokah učiteljev. Tudi med produktivnimi glasbeniki zavzemajo učitelji prva mesta.

Udeležencem državne skupščine Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva v Subotici.

Vse tovariše in tovarišice, ki se bodo udeležili državne skupščine UJU v Subotici prosimo, da nam čimprej, najkasneje pa do 5. avg. t. l. javijo:

1. svoje službeno bivališče, 2. v katerem okrajnem učiteljskem društvu so včlanjeni, 3. število službenih let. Na prijave, pojedincev, ki bi se poslale Subotiškemu učiteljskemu društvu, se to društvo ne bo oziralo.

UJU POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Sklep: Pokrajinska skupščina UJU poverjeništvu Ljubljana sklene, da se napravi vloga naj se osnovne plače nakazujejo avtomatično.

4. Učiteljsko društvo okraja Marenberg vztraja pri enotnih poletnih počitnicah ter naj tudi pov. UJU vztraja na tem.

Sprejet predlog: Za enotne poletne počitnice.

5. Širji sosvet ima določiti na prvi svoji seji ključ, koliko odborniških mest pripada mariborski oziroma ljubljanski oblasti. Mariborska oblast dobi poverjenikovega zamenika, ki zastopa mariborsko oblast napram vsaki oblasti. Kandidate določijo delegati vsake oblasti zase.

Za letos, do prihodnjih volitev, naj bode zastopnik poverjenika v Mariboru tov. Hren. (Sprejeto.)

Kulturno-pedagoški odsek:

1. Osnovna Nastava bodi smotrenejša urejena, personalije naj bodo ločene od zakonitih določb in stavljene na zadnje strani tako, da se zamorejo po njih izločiti vsamezni letniki vezati v zbirke trajne vrednosti. (Sprejeto.)

2. Slov. Šol. Matica je prešla zadnji čas v nekako stagnacijo. Učiteljstva se ne informira dovolj točno o modernih pedagoških vrašanjih tako da je še vedno prisiljeno iskati tudi za najaktualnejše reči pomoči pri tujih narodih. Slov. Šol. Matica naj pritegne v svoj delokrog vse voljne in zmogljive moči iz srednjih meščanskih in osnovnih šol. Začrta si naj določni in jasni delovni program za bodočnost. Občni zbori se naj v smislu § 21. društvenih pravil pravočasno razvlašajo in naj se vrše ob času, ko se jih učiteljstvo lahko udeležuje. — Ne obligatorično članstvo, ampak smotreno delo ter umevanje duha in potrebe časa bode zagotovilo S. Š. M. prosperevanje. (Sprejeto.)

3. Poverjeništvu UJU Ljubljana naj pozove učiteljska društva, da ta opozore vse svoje člane na to, da naj poseča naša kmetijska mladina kmetijske šole v Mariboru in v Št. Juriju. (Sprejeto.)

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f III. Poč. Kosovski izlet se v teh počitnicah radi znanih vzrokov ne vrši skupno. Istočasno sem obvestil tovariše iz Vojvodine. — Onim tovarišem (icam), ki žele potovati v manjših grupah na Kosovo sem glede vseh informacij vedno na razpolago! — Mrovlje.

Podmladek Rdečega Križa.

—rk Podmladek Rdečega križa je dne 31. maja 1925 priredil v »Mestnem domu« v Ljubljani javno in poljudno predavanje o borbi proti tuberkulozi. Predaval je zelo zanimivo višji okrajni fizik dr. Živko Lapajne. Predavatelj je razložil veliko važnost problema tuberkuloze za naš narod, kajti dejstvo je, da umrje vsako leto okoli 60.000 ljudi našega naroda za tuberkulozo. Po pravici bi se nam lahko očitalo ne samo brezbriznost in indolencija, nego tudi srčna sirovost in nespamet, ako pustimo, da se nam še nadalje uničuje naš rod v lastni državi, posebno ker je naša država bogata na sredstvih za omejevanje te nevarne bolezni. Saj imamo morsko obalo za boj proti škrofulozi, v naših planinah pa zdravilne klimate proti pljučni in kostni tuberkulozi. Obširnejše poročilo o zanimivem predavanju priobči časopis za zdravje »Prerad«.

Naši čitatelji pa naj se pouče o važnosti problema in njegovi rešitvi iz resolucije, ki je bila soglasno sprejeta na tem zborovanju in se glasi:

Resolucija:

Podmladek našega naroda je v nevarnosti, groze mu škrofuloze, tuberkuloze, telesne degeneracije sploh. Vsled tega pozivljemo odbor, da izvrši sledeče korake:

1. Pozvati je vlado, narodno skupščino in občine, da store vse korake, da takoj prične z gradbami higijenskih stanovanj po vzgledu drugih kulturnih držav. Najbolj se priporoča vzgled bratskega češkega naroda, kjer prednjačijo v tem oziru hipotekarni denarni zavodi.

2. V svrhu profilakse naj se upelje za vse mestne šole institucija skautizma, pospešuje naj se upeljavo skautskih principov tudi pri drugih organizacijah, telovadnih, športnih itd.

3. Planinstvo naj se proglasi kot narodni šport, planinska društva naj skušajo z vsemi sredstvi razširiti svoje delovanje, tako da postanejo naše planine pristopne vsem slojem našega naroda, zlasti še mladini kot najuspešnejše sredstvo, s katerim se da zadržati tuberkulozo ter se jači živčevje ter vse telesne in duševne konstitucije Podmladka.

4. Vlada, narodna skupščina in občine naj se zavedajo svoje dolžnosti glede lečenja tuberkuloze ter naj po vzgledu vseh kulturnih narodov ustanove vzdolž naše dolge in krasne morske obale zdravilišče proti škrofulozi, v zdravilnih krajih naših gora pa zdravilišče za tuberkulozo odraslih. V Sloveniji naj se ustanovi zdravilišče na Rakitni za Krimom. Sredstva za take zavode naj se dobe na ta način, da naj bodo ta zdravilišča zajedno industrijska mesta, ki nudijo eksistenco tuberkuloznim in njih rodbinam. V to svrhu naj skupščina sklene monopol za take industrije, katere bi se v ta namen uvedle v kraljevino in so takega značaja, da ne kvarijo zdravilnega ozračja (n. pr. industrija kožne galanterije, tvornice vagonov, salonskih garnitur itd.).

Splošne vesti.

— Vsi, ki greste v Subotico na glavno skupščino UJU, čitajte poziv subotiškega društva in se prijavite takoj Pov. UJU Ljubljana. Skupščina se vrši 28., 29. in 30. avgusta in morajo do 10. avgusta biti vse prijave že izvršene, da bo društvo lahko izvršilo vse priprave. Torej, pero v roke in prijavit se!

— Prihodnja številka »Učiteljskega Tovarisa« izide šele čez 14 dni, t. j. 5. avgusta. Posebno opozarjamo na to dopisnike in tudi člane, da ne bo nepotrebnih reklamacij.

— Tov. Milutin Stanković in njegovi pristaši so na pokrajinski skupščini pov. Beograd poskušali s strankarsko političnimi resolucijami terorizirati večino srbskega učiteljstva, ki se je že ponovno izreklo proti strastni strankarski taktiki tov. Stankovića, ki jo je zanašal v organizacijo. Značilno je, da se ravno naše klerikalno časopisje tako rado sklicuje

sedaj na Stankovića. Prepričani smo, če bo tov. Stanković poizkušal zanašati svoje osebnosti in strankarsko politične zadeve na glavno skupščino UJU v Subotici, da bo naletel na oster odpor članstva. Kakor avtentično poroča »Narodna Prosveta«, je pokrajinska skupščina Pov. UJU — Beograd odklonila Stankovićevo resolucijo in je sprejela ono, ki jo je predlagal odsek za predloge. »Narodna Prosveta« v zadnjih številkah ostro obsoja Stankovićeve pristaše, ki so na skupščini le razsajali mesto pozitivno debatirali in stvarno delali.

— 6565 Din prejme vsak učitelj in vsaka učiteljica, ki je član »Učiteljske Samopomoči«. Prijavljajo se vedno novi člani, tako da je sedaj že nad 1313 članov. Opozarjamo one, ki so nad 45 let stari, da imajo samo do 1. septembra t. l. še čas pristopiti. One, ki ne plačajo sproti smrtnih slučajev se bo v zmislu pravil izključilo in zapadejo vsi dosedaj vplačani deleži. V kratkem je upati, da naraste zavarovalnina na 7000 Din.

— »Ročni katalog« je letos zelo izpremenjen in izpopolnjen in najdete v njem vse izpremembe, ki jih je imel »Učiteljski pravnik« in vsa navodila glede plače itd. V tisk gre šele prihodnji teden. Prednaročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

— Izšel je nov zemljevid za šole, in sicer ročni zemljevid Ljubljanskega okrožja I. Kamniške planine, Gorenjska ravnina, Ljubljansko polje in Mežiška dolina. Zemljevid je založilo društvo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Čisti dobiček je namenjen Učiteljskemu konviktu. Zemljevid je risal tov. Slavoj Dimnik iz Maribora, litografija in tisk je pa Mariborske tiskarne. Zemljevid je v prvi vrsti namenjen za šole, za domoznastveni pouk in se bo po njem lahko orientiral vsak učenec v svojem okolišju ter mu bo najboljši pripomoček za bližnje izlete. Rabili ga bodo pa tudi uradi, društva in turisti, ker je zelo plastičen in pregleden. Posebnost na zemljevidu je ta, da so vsi kraji, kjer so šole, zaznamovani rdeče, tako da se takoj dobi pregled vseh šol v tem področju. Tovariši, upeljite ta zemljevid za učence v svoje šole in priporočite ga vsem društvom in uradam v svojem kraju! Šolska upraviteljstva naj pošljejo svoja naročila direktno »Društvu Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, Učiteljska tiskarna.

— Nova vlada. Ukaz, ki je bil podpisan, nosi datum 18. julija. Kabinet je sestavljen tako-le: ministrski predsednik Nikola Pašić; pravda Marko Gjurčić; zunanji posli dr. Momčilo Ninčić; vere Miša Trifunović; narodno zdravje dr. Slavko Miletić; javna dela Nikola Uzunović; kmetijstvo dr. Krsta Miletić; prosveta Velja Vukičević; izenačenje zakonov dr. Milan Srškić; finance dr. Milan Stojadinović; socialna politika Milan Simonović; vojna in mornarica general Dušan Trifunović; notranji posli dr. Boža Maksimović; promet inž. Anta Radojević; agrarna reforma Pavle Radić; pošta in brzojav dr. Benjamin Šuperina; trgovina in industrija dr. Ivan Krajač; šume in rude dr. Nikola Nikić.

— Na državnem ženskem učiteljsku v Ljubljani so se pod predsedstvom gospoda vladnega svetnika dr. Lovro Požarja kot ministrskega odposlanca vršili od 10. do 23. junija zrelostni izpiti, katerih se je udeležilo 50 absolviranih gojenk IV. letnika in 1 privatistka. Vseh 50 gojenk je napravilo izpit, med njimi 16 z odliko, 34 pa s povoljnim uspehom, in sicer gospodične: Andoljšek Ljudmila (z odliko), Anžič Marija, Brejc Marija (z odliko), Brejc Vera (z odliko), Chrobath Maksa, Čibej Marija, Ditrich Sonja, Dolenc Ana, Erjavac Cirila, Gerlovič Stanislava (z odliko), Glaesener Terezija, Gospodarič Angela, Gregorič Gizela (z odliko), Gspan Silva (z odliko), Jančko Marija (z odliko), Jelenc Cecilija, Jernejčič Vida, Kadunc Julijana, Kalan Marija, Karba Tatjana, Kremžar Marija, Kristan Emilija (z odliko), Leban Jelica, Levstik Jana (z odliko), Lovšin Berta, Martinčič Matilda, Mokrél Florijana, Oswald Marija (z odliko), Petek Kristina (z odliko), Petelin Roža, Piškur Angela (z odliko), Rape Ana, Raznožnik Albina, Rekar Marija (z odliko), Sedei Antonija, Skulj Bogomila, Slapšak Doroteja (z odliko), Smrečnik Ana, Spazier Olga, Svetec Emilija, Sušteršič Julijana (z odliko), Umnik Marija, Urbančič Marija, Vardjan Ana, Verovšek Marija (z odliko), Vožel Nada, Vračko Elizabeta, Wostner Julijana, Završnik Ferdinanda in Zupančič Marija.

— Anton Porekar, častni član Ormoškega učiteljskega društva — izročitev diplome dne 13. junija t. l. Na ta dan — slavljenčev god — točno ob 17. uri so se zbrali odborniki našega društva polnoštevilno v ovenčani sobi tretjega razreda osnovne šole na Humu. Navzoči so bili: odlikovančeva soproga, sinova, hčerka in vnukič ter tovariš Ant. Kosi iz Središča in Rihard Papst iz Ormoža i. dr. Prvi je govoril predsednik tovariš Rajšp, ki je slavil tovariša Ant. Porekarja kot dolgoletnega predsednika oziroma podpredsednika in odbornika našega društva, kot zvestega tovariša in nedosegljivega družabnika. Ko je govornik izrekel slavljenču zahvalo za vse kar je storil za naš stan ter mu želel še mnogo zdravih let uživati v zaslužnem pokoju, mu je izročil okusno slikano častno diplomu, ki je ročno delo našega člana tovariša Papsta. Nad besedilom diplome vidiš razprostirati se ormoška vzhodna polja, nad temi so gozdi, višje v ozadju humski vinorodni bregi, med njimi na hribčku pa je prijazni Hum s cerkvico, šolo, belimi hišicami in nebotičnimi topoli, s sadnimi gaji in vinarji na eni ter globokozevajočimi kamnolomi na drugi strani. Tukaj biva naš Porekar, humski slavček, dr. Brn, 71-letnik, spoštovan in priljubljen, že 37 let med svojimi humčani, ki so ga pred leti že imenovali častnim občanom. Razgled s te točke je diven, odpirajo se ti tja v Prekmurje, čez Medjimurje, zreš Pohorje in vidiš da »Haloze so gore«, odprto ti je Ptujsko in Dravsko polje ter ti polagoma prehajajo Slovenske gorice z Alpami v ozadju v nebesno modrino. Ginjen se je odlikovanec ob pogledu diplome in toplih predsednikovih besedah zahvaljeval, obljubljajoč po mogočnosti ostati in delati kakor doslej. Nato je tovariš tajnik slavil Porekarja kot moža, ki je znal vzbujati pri naših začetnikih zaupanje do starejših tovarišev, jih vpehljal v stanovsko in društveno delovanje; prirojen optimizem ga je dovedel v marsikaterih težkih položajih do zaželjenega uspeha; slikal ga je kot marljivega delavca na izvenšolskem, osobito gasilskem polju, nadi česar je bil odlikovan od kralja s srebrno kolajno za zasluge v prostovoljnem gasilstvu, čestita mu v imenu Gasilske župe ormoške in Gasilnega društva na Hardeku, katerega častni član je tovariš Porekar. V vezani poetični obliki ga je slavil in mu čestital tovariš Preindl. In ko je družba zasedla omizje v prijaznem in gostoljubnem Porekarjevem domu ter se je oglašil v toplih prijateljskih besedah tovariš ravnatelj Kosi, so se začeli vzbujati spomini na prestale čase in dogodke in marsikateri si je še »nekaj zmisllil«, in predno smo se podali v temi skozi vinograde in šume domu, je še zadnja zdravica izzvenela z željo: Dragi Tone, ostani nam zdrav in čil še prav mnogo, mnogo let!

— Štirinštrideset in petinštridesetletnico mature so slavili maturanti mariborskega učiteljskega letn. 1880. in 1881. dne 3. in 4. t. m. v Šoštanju. Zbrali so se dne 3. julija zvečer pri tov. jubilanu ravnatelju Trobeju. Ta je najprvo s svojci vse došle (12 od 20) izbornu pogostil. Svoj sestanek so nadaljevali v hotelu »Kunst« z nekaterimi tovariši in prijatelji. V bratoljubju so si pripovedovali življenjske dogodke, govorili in popevali v spominu na minule čase. Prihodnji dan so se zbrali po kratkih izletih k skupnemu obedu Reditelja Porekar in Šmid sta ves načrt v splošno zadovoljstvo izpolnila. Braške radosti v navzočnosti nekaterih boljših polovic tovarišev in prijateljev, v imenitnem razpoloženju, ni bilo konca do razhoda. Spomnili so se vseh umrlih profesorjev in tovarišev, kakor vseh nenavzočih, želeč si, da bi ostali po dnevih težkega prestanega dela in trpljenja mirno uživali sadove svojega dela in se veselili dosegljih uspehov v že urejenem pokoju. Sestanek za prihodnje

leto so sklenili v Ljutomeru z izleti v Prekmurje in Medjimurje s soprogami in častnimi člani.

— Poročil se je 11. t. m. v Ljubljani tov. Gvido Pahor, učitelj v Hrušici s tov. Marjanco Janežič, učiteljico na zavodu za slepce v Kočevju.

— Abiturjent iz leta 1873. imamo letošnji sestanek dne 4. avgusta 1925 ob 3. uri popoldne na vrtu pri Novem svetu v Ljubljani. Vabimo tudi letnike 1874. in 1875. Ako se hoče kdo starejših pridružiti, je dobro došel. Zdravo! — Janko Žirovnik.

— Smrtna kosa. Dne 22. aprila t. l. je umrl v Stari cerkvi pri Kočevju gospod nadučitelj Jurij Erker. Deloval je skoraj 38 let v učiteljski službi. Končno je bil leta 1919. primoran prositi za pokoj, kar ga je duševno uničilo. Mož je bil zvest in marljiv učitelj, odkritosrčen tovariš, gostoljuben prijatelj in pravi vzgojitelj mladine k značajnosti. Ni ga več med nami, a vsem, ki so ga poznali, bo ostal v dobrem spominu. Naj počiva v miru! — V Kočevski Reki je umrl dne 13. junija t. l. učitelj v pok. gospod Matija Petschauer. Tudi on je znan kot dober učitelj in vzgojitelj mladine. Počivaj v miru!

— Zahvala. Ob smrti mojega soproga nadučitelja v pok. Jurija Erkerja, ki je bil član društva »Učiteljske Samopomoči« in »Društva upok učitelstva v Sloveniji« sem prejela od obeh društev izplačano posmrtnino, za kar izrekam društvoma posebno zahvalo. Obenem priporočam vsemu učitelstvu, aktivnemu in upokojenemu, kakor vsem učiteljskim vdovam, naj pristopijo tem društvom, ki v težkih dneh skrbita za pomoč. »Vsi za enega, vsak za vse!« — Marija Erker, nadučit. vdova.

— Mariborsko moško učiteljske maturanti iz leta 1909. Zvesti našemu dogovoru se snidemo letos pri meni. V to svrhu Vas vabim za 15. in 16. avgust v Sv. Vid pri Ptuj. Prihod na Hajdino dne 15. avgusta ob 16.30 popoldne. V nedeljo za rano napravimo z vozom izlet v Trakoštan na Hrvaškem in smo do 12. ure nazaj. Vzored za popoldne pa določimo skupno. Vsakega tovariša prosim, da se mi prijavi vsaj do 8. avgusta, da morem preskrbeti prenočišča. Da pa pridemo vsi skupaj, o tem ne dvomim. Pismo ne bom vabil nikogar. Zdravo fantje! — Ljudevit MUSEK.

— Maribor. Predsednikom mestnega šolskega sveta je bil izvoljen profesor dr. P. Strmšek, sin nadučitelja Strmškega, vrlega buditelja za naše pravice. Šola šolnikom, tako je prav! Prepričani smo, da bo kot tak storil vse, kar bo storiti mogoče za povzdigo mariborskega šolstva.

— Tovariše in tovarišice litjskega okraja prosim, da mi 1. avgusta nakažete članarino za Slovensko šolsko Matico. Tudi krajni šolski sveti naj vrše svojo dolžnost. Zdravo! — B. Andoljšek, poverjenik.

Imenovanje.

— i Učiteljska imenovanja. Imenovani so: V Brežicah za stalnega šolskega upravitelja Josip Bohinc; za stalno učiteljico istotam Ruža Bohinc-Preskarjeva; v Vidmu za stalnega šolskega upravitelja Alojzij Voglar; za stalno učiteljico istotam Emil, Voglar-Knapičeva; za stalno učit. istotam Vika Svetkova; v Železnikih za stalnega šolskega upravitelja Josip Primožič; v Velikem Podlogu za stalno učiteljico Ljudmila Vizjak-Kovačeva; na Reki pri Laškem za stalnega šolskega upravitelja Jos. Velkavrh; v Višnji gori za stalnega šol. upravitelja Vinko Okorn; na Drenovem griču za stalno učit. Balbina Ephova; v Logu za stalno učiteljico Valentina Vrhovec-Vidčeva; v Ljubljani na IV. deški osn. šoli za stalnega učitelja Josip Štrekelj; v Orehoviču za stalnega šolskega upravitelja Ivan Gantar; v Stopičah za stalnega

šolskega upravitelja Fran Erker; za stalno učiteljico istotam Gabrijele Erker-Jerebova; v Sušicah za stalnega šolskega upravitelja Josip Zajc; za stalno učiteljico istotam Ernestina Zajc-Blažičeva; v Bohinjski Bistrici za stalnega šolskega upravitelja Metod Požar; v Brežicah za stalnega učitelja Josip Tavčar; v Bojancih za stalnega šolskega upravitelja Slobodan Živojinović; v Ihanu za stalnega šolskega upravitelja Ivan Hrovat; v Krtni za stalnega šolskega upravitelja Fran Hvalat; v Radomljah za stalno učiteljico Alojzija Kersnikova; v Gornjem Tuhinju za stalnega šolskega upravitelja Drago Kavčič; v Št. Vidu pri Brdu za stalnega šolskega upravitelja Fran Bitenc; v Bukovici za stalno šolsko upraviteljico Olga Madonova; v Cerkljah pri Kranju za stalno učiteljico Ljudmila Lederhasova; v Poljanah za stalnega šolskega upravitelja Janko Kokalj; v Leskovcu za stalno učit. Franja Černe-Mrakova; na Raki za stalno učiteljico Amalija Malenškova; v Tržišču za stalnega šol. upravitelja Josip Brađaška; v Zameškem za stalno učit. Olga Vodopivec-Vrbičeva; v Mokronogu za stalnega šolskega upravitelja Pavel Herbst; za stalno učiteljico istotam Marija Perkova; v Trbovljah-Vodah za stalno učit. Marta Plavšakova; za stalno učit. istotam Breda Neratova; v Zidanem mostu za stalno učiteljico Alojzija Razpotnik-Severjeva; v Smartnem pri Litiji za stalno učit. Olga Kramarjeva; v Višnji gori za stalno učit. Alma Turkova; v Dev. Mar. v Polju za stalnega učit. Jos. Makovec; za stalnega učitelja istotam Valentin Frece; na Dobrovi za stalno učiteljico Antonija Pavlinova; v Cerknici za stalno učit. Alojzija Modičeva; na Viču za stalnega učitelja Andrej Sežun; v Žireh za stalnega šolskega upravitelja Edo Hribernik; na Dvoru za stalno učiteljico Stanislava Višnerjeva; v Dol. Nemški vasi za stalnega šol. upravitelja Jakob Novak; v Trebnjem za stalno učit. Dolores Ukovičeva; na Bledu za stalnega učit. Viljem Puntar; za stalno učiteljico istotam Milica Kregan; po službeni potrebi na deklško šolo v Novem mestu Hedvika Schweigerjeva.

Naša gospodarska organizacija.

— g »Učiteljska Samopomoč«. Opozorjamo tovariše(ice) nad 45-letnike, da se morajo prijaviti za sprejem v U. S. samo še do 31. avgusta 1925. Po tem datumu se teh priglašencev ne bo sprejemalo. Kdor želi sebi pomirjenja in prijetne zavesti, da bodo po njegovih smrti preostali (otroci, vdova, dediči itd.) vsaj v prvem času gmotno neskrbljeni, ta bo postal član U. S. Društvo je imelo 22. julija 1925 1313 članov, posmrtnina za ta dan je znašala 6565 Din. Število članov se vsak dan množi. Z vsakim novim članom se zviša posmrtnina za 5 Din. — U. S. sprejema za člane učiteljice, učitelje (profesorje), njih soproge in vdove. Vsak priglašenec naj sporoči društveni upravi (upravniku) sledeče podatke: Dan, mesec, leto rojstva, ime rojstvenega kraja in svoje bivališče (ulico, števil.). Za odgovor naj priloži znamko za 1 Din. Nove člane sprejema društveni odbor. — Od 20. maja 1925 ima U. S. nova pravila. Sprejemne pristojbine so po teh pravilih za 11 Din višje kot prej. Na to opozorjam posebno nabiralce novih članov. — Društvena pravila so v tisku. Vsi oni novi člani, ki so prešli v zadnjem času (po 20. maju 1925) sprejemne liste brez društvenih pravil, prejmejo te v kratkem. — U. S. pozivlja vse tiste tovariše(ice), ki so se že pred doli časa prijavili za sprejem v društvo, pa ne še zadostili vsem društvenim zahtevam, da store to prav kmalu. — Priglašenja (pisma) sprejema tov. Ivan Kocijančič, učitelj v Ljubljani, Gosposvetska cesta 13. vrata 10.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

— k V založbi tiskovne zadruge v Ljubljani je pravkar izšla knjiga Pet let ginekologije in porodništva. Iz bolnice za ženske bolezni v Ljubljani. Poroča prof. dr. Alojz Zalokar, ravnatelj bolnice. Cena Din 60.—, s poštnino Din 61.50.

Poročilo podaja pregled ginekološkega in porodniškega dela za dobo petih let. Namenjeno je predvsem strokovnim zdravniškim krogom, katere bo zanimalo notranje strokovno delo, izvršeno v enem petletju, in katerim bo podala na kratko sliko modernih ginekoloških in porodniških diagnostičnih in terapevtskih metod. Poročilo pa je zanimivo tudi za ono našo javnost, katero zanima zdravstveni napredek zadnjih petih let in katera se po poklicu ali nagnjenju peča z javnozdravstvenimi vprašanji. Knjiga je zlasti upoštevanja vredna, ker prinaša referat o skušnjah vodilnega in v tej vrsti edinega zavoda v Sloveniji. — Po kratkem uvodu riše knjiga v posebnem poglavju postanek zavoda in njegovo notranjo uredbo. — V poglavju »Ginekološki oddelek« je podan sumaričen pregled ginekoloških primerov. Posebna poglavja so odmerjena materničnemu raku, nosečnosti izven maternice in splavu. — Pod naslovom »Porodniški oddelek« razpravlja poročilo v splošnem o poslovanju porodnišnice, na kateri je bilo v petih letih nad 4000 porodov. V nadaljnjih poglavjih so podana kritična poročila o operativnih porodih, o cesarskem rezu, o eklampsiji, o predležici placenti ter o defleksijskih legah. V zadnjem odstavku poroča asistent dr. T. Cizelj o tesnih medenah. — Knjiga prinaša šest slik iz bolnice, osem statističnih diagramov in večje število preglednih tabel.

— k About Edm., Kralj gora. Iz francoščine prestavila Kristina Hafner. Ljudske knjižnice 20. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Na novo oživljena Ljudska knjižnica se izvrstno uvaja. Takoj za Kazanom, Volčim psom, je izšla kot njen 20. zvezek zajemljiva povest o Kralju gora. Povest se vrši pri naših sosedih v Grčiji v času po osvobojenju, ko se država ni mogla na noben način na znotraj urediti, tako, da so morale poseči vmes velesile, ki so »varovale« njeno neodvisnost na zunaj in pomagale pri ureditvi na znotraj. V osvobodilnih bojih Grkov proti Turkom (1821—1829) so sodelovale tudi mnogobrojne prostovoljne čete — imenovale so jih palikare ali tlefe —, ki po končani vojni nikakor niso hotele razumeti, da je nastopil čas reda in mirnega dela; iz borcev za svobodo so se spreverčali v navadne tolovaje, ki so prežali na premoženje popotnikov in mirnih prebivalcev; zacvetelo je organizirano roparstvo, kateremu je bila slabotna vlada kos le v majhni meri, posebno še, ker se ni mogla zanašati niti na svoje varnostne čete, ki so bile z roparji pogosto domenejene. (Kdo bi se pri tem ne spomnil na makedonske kačake, ki prizadevajo s svojim organiziranim tolovajstvom naši državi toliko truda in skrbi?). S šaljivo, toda jedko satiro nam predstavlja pisatelj te razmere, ko opisuje roparsko četo Kralja gora, Hadžija Stavrosa, in usodo treh ujetnikov, ki so zašli v njihove roke. Bralec se izvrstno zabava in ne more nehati, dokler ni prebral povesti do konca. Pri tem niti ne opazi, da se je tudi marsikaj naučil. Knjiga je primerna tudi za mladino. Naše knjižnice naj jo takoj naročijo obenem s Kazanom, ako tega še niso storile. Oprema knjige s trobarvno naslovno sliko je zelo lepa, tako, da se bo dobro podajala tudi vsaki zasebni knjižnici. Cena ni visoka.

— k »Ženski svet«. Sedma številka prinaša sledečo vsebino: Srečko Kosovel: Obrazi in duše »XXV. Utva (Ljudmila Prunkova); — Utva: Dve debeli solzi — Idila — Tolovaji (pesmi); — Fr. Bevk: Ubožica; — Tone Gaspari: Cvetočna pisma; — A. Negri-Gradnik: Dekla; — Iv. Vovk: Dostojevski in njegove žene; — M. Bartol: Jugoslovenske umetnice 5 — Karolina Bulovčeva; — Naši ženski zavodi; — Vida: Porcelan; — Dr. Fr. Debevc: Osnovni nauki o kosmetiki. — Izvestja: Naše delo; Po ženskem svetu; Materinstvo; Higijena; Gospodinjstvo; Kuhinja; Iz naše skrinje; Književna poročila. — Priloga prinaša zopet lepe motive za risanje, kraj in vzorci vezenin za roket. Vprašanja, odgovori in pogovori na prilogi. »Ženski svet« izhaja že tretje leto v Trstu. Bogata in pestra vsebina lista kakor lepa in praktične priloge za ročna dela: vse to dela list tako prikupljiv, da se je tudi v Jugoslaviji povzpel do tako visokega števila naročnic, kakor še doslej noben drug slovenski ženski list.

Naroča se pri Upravi za Jugoslavijo v Ljubljani, Karlovska cesta 20/I. Letna naročnina Din 64, polletno Din 32. Novim naročnicam so na razpolago še vse letošnje številke.

— k E. R. Burroughs: Tarzanova mladost v džungli. IV. del, roman. Poslovenil — ž. — V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 220. Cena broš. Din 30.—, vez. Din 36.—.

V seriji zanimivih in privlačnih Tarzanovih povesti je izšel kot V. del: »Tarzanova mladost v džungli«. Če so že bili prvi 4 romani po svoji originalnosti domislekov, po svoji napetosti in čudovitim miljeju, v katerem se gibljejo Tarzanovi doživljaji vohče, presenetljivo in nadvse zanimivo in zabavno čtivo, ima pravkar izišli peti del svoj poseben pomen in svojo čisto posebno privlačnost. Razvitek opičjega človeka iz otroka v mladeniča in moža je v prvih delih manj povdaren in poleg glavnega dejanja bolj površno orisan; sedanjí peti del pa riše v podrobnem, kako se Tarzan razvija iz divjega opičjega nebolgijca v naravno-inteligentnega mladega orjaka, kako sam po svojem opazovanju in premišljevanju razreši razne življenjsko važne probleme in prirodne pojave, kako

Šolske upravitelje in upraviteljice

pozivamo, da naročajo vse potrebščine in knjige pri

Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska 6.

Pošljite naročila čimprej, da se pravočasno izvrše. Zahtevajte cenike!

Učiteljska knjigarna postreže enako z vsemi knjigami domačih in tujih založb. ☞

pride do izbruha v človeku vkorenjena misel na Boga, na ljubezen itd. Kar so prejšnji deli pri razvijanju pestrrega glavnega dejanja prezrli, namreč duševno stran človeškega bitja, to vsebuje v zabavni in mični obliki peti del: Tarzanova mladost v džungli. Ves ta razvoj Tarzanov je prepleten z mikavnimi pustolovščinami in šegavimi nagajivostmi, s katerimi se mladi Tarzan zabava v svojem orjaškem prirodnem gledališču in pokazuje kot misleč človek nadmoč med surovimi silami pragozdnih živali in vražasto mentaliteto primitivnih zamorskih plemen. Če so vzbudili prejšnji deli Tarzanovih povesti tako veliko zanimanje in pozornost čitateljev, bo peti del še nadkrilil prejšnje knjige po svoji poglobitvi, po novih efektilih in po šaljivi vsebini, ki bo vzbujala zanimanje pri starih in mladih, pri inteligentu in pri priprostem človeku. Hvaležna je knjiga tudi kot mladinsko čtivo. Oprema in cena sta enaki prejšnjim delom; oprema okusna, cena nizka.

— k »Zaročnica« (I promessi sposi), milanska zgodba iz 17. stoletja. Odkril in preuredil Alessandro Manzoni. Poslovenil dr. Andrej Budal. Izdala in založila »Narodna knjigarna« v Gorici v letu 1925. Tiskala »Narodna Tiskarna« v Gorici. Cena broširanemu iztisu L 30.—, vezanemu L 34.—, po pošti 3 lire več. Za Jugoslavijo (franko) broširanemu iztisu 85 Din, vezanemu 95 Din. — Obsega: 576 strani in 36 ilustracij. Velikost 18x25 cm.

Slovenci smo s to izdajo dobili izboren prevod italijanskega romana »Zaročnica« (I promessi sposi) svetovnega slovesa, katerega je v letu 1842 po dvajsetih letih dela na svetlo dal sloveči italijanski romanopisec Alessandro Manzoni. Prva italijanska izdaja tega romana je bila takoj razprodana, in sloves Manzonijevih »Zaročencev« je zavzel ogromne dimenzije navdušenja ter prestopil državne meje. Veliki narodi so roman takoj prevedli na svoje jezike, in tako je postal roman »Zaročnica« prava duševna hrana vsega naobraznega sveta. V sami Italiji je ta roman dosegel že nad 150 izdaj. Polne so ga ljudske, srednje in visoke šole zбо svojih visokokulturne, moralne in vzgojne vsebine, kakor tudi zbog napeto zanimive snovi, ki je vzeta iz življenja milanskega ljudstva v strašnih dnevih kuge, vojske, ropov in požigov od strani razbrzdanih plemičev. V to skrajno napeto opisovanje je vpletela ljubavna tragedija lepe mladenke Lucije z Renzom, ki sta morala prenesti nadčloveške žrtve, da sta končno dosegla svoj cilj — poroko.

Ni naš namen, da se spuščamo v podrobno oceno slovenskega prevoda. Sicer pa že ime prevajalčevu nam je pörök, da je prevod najboljši. Saj profesor dr. Andrej Budal je znan poznavalec romanskih jezikov. Le hvaležni mu moramo biti, da se je lotil in tudi srečno dovršil ogromen prevod svetovnega romana, ki bo z nesmrtnimi črkami zapisan v zgodovini slovenskega slovstva.

Najbrže je to največje slovensko književno delo, ki je po vojni izšlo med Slovenci to in onostran sedanjih državnih mej. Nič ne pretiravamo, če trdimo, da so Slovenci v Julijski Benečiji ponosni na to knjigo, ki bo pričala tudi poznim rodovom, kaj zmora žilavost in duševna narodna vztrajnost, četudi po številu malega narodiča, ki živi v mejah velikega italijanskega kraljestva.

Italijanom pa je s tem znova podan očiten dokaz, da se Slovenci želimo boljše seznaniti s pravo italijansko kulturo, da jo visoko cenimo in skušamo dovesti obe v deželi živčici plemeni do tega, da se bode medsebojno druga drugo podpirali in vzljubili.

Oprema knjige je prav okusna, ilustracije jasne, papir dober, kar dela čast »Narodni Tiskarni«, še bolj pa »Narodni Knjigarni«, ki je založila ogromen kapital v to, da je na svetlo dala to impozantno knjigo.

Društva, šolske knjižnice, zasebniki, sežite po nesmrtnem romanu slavnega Manzonia!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRADec je zborovalo dne 4. junija 1925 v Slovenjgradu.

Predsednik otvoril zborovanje ter pozdravi članstvo, posebno pa tov. Šinigoja iz Sel. Tov. tajniku čestita k usposobljenostnemu izpitu.

Tov. ravn. Vrečko omenja, da je moralna dolžnost vsakega učitelja in šole, da pristopi k Šolski Matici. Vendar je članstvo enoglasno izrazilo, da naj Šolska Matica v bodoče izdaja modernejša pedagoška dela v praktičnem in problematičnem smislu.

Predavanje. Zadrugištvu kot preorientacija našega izvenšolskega dela. Predaval tov. B. Jurančič.

Predavatelj omenja uvodoma, da naše izvenšolsko delo temelji preveč na zabavi ter ni opaziti izobraževalnega in vzgojnega principa. Učitelj ni »Dummer August«, da bi narod zabaval, ampak da ga privede iz raznih kriz, da bo vsak človek »srečen in zadovoljen ter imel dovolj prostora na zemlji«. Tu je potrebno, da se učiteljstvo loti gospodarstva na zadrugišni podlagi. Zadruga pa zahteva temeljite izobrazbe na najrazličnejših poljih, kakor tudi etičnega preporeda celega naroda.

Da dokaže elementarni pojav zadrugištva v naravi, poseže predavatelj v živalsko življenje, ker je isto podzavestno in v najprimitivnejše človeško življenje, ker je zavestno. Vojaštvo in duhovščina sta vsilila mirnim in delavnim zadrugišnikom svojo avtoriteto ter pripomogla do fevdalizma, ki je izsesal narode še preko srednjega veka. Francoska revolucija je pokopala fevdalizem, ostali pa sta mesto njega modernejši mori človeštva, to sta svobodna konkurenca v trgovini in industriji.

Predavatelj omenja, da vse krize današnjega človeka izvirajo iz slabega gospodarskega položaja. Zato vidi edini izhod v zadrugi. Izvršiti bi se morala v prvi vrsti socializacija industrijskih podjetij. Kmet bi moral ustanoviti zadruge, potom katerih bi spravil svoje produkte do konzumenta in zadrugišne nabavljalnice potom katerih bi dobil potrebne industrijske izdelke. Tako bi delavec in kmet res spravila ves denar za svoje izdelke, ki sta delala, ne pa posredovalec — trgovec, kakor dosedaj.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ je zborovalo dne 6. junija t. l. ob 10. uri v osn. šoli v Framu. Udeležba: od 113 članov 70 navzočih.

Predsednikovo poročilo: Tov. predsednik pozdravi navzoče osobito tov. šolskega nadzornika g. Ivana Koropca, g. prof. Druzoviča in njegovo gospo soprogo. — Predsednik poroča dalje, da se je udeležil kot zastopnik našega društva zborovanja mariborskega mestnega učiteljskega društva, kjer so poročali o novem šolskem zakonu tov. Jelenc, Fegic in Dimnik. Predlaga, da se pošlje na UJU pov. Ljubljana resolucijo: Kronski upokojenci se naj izenačijo po novem čin. zakonu na dinarske plače (Sprejeto). — Spominja se nato preminule tov. Olge Soršakove. Njej v spomin zakličejo vsi navzoči trikratni »Slava!«. Za tem častita tovarišem (icam), ki so napravili usposobljenostni izpit.

Čita in overi se zadnji zapisnik. Dopisi se vzamejo na znanje.

Predavanje: Tov. Ivanuš nam v zanimivi obliki predava o zgodovini Frama, gradu in šole. Videli smo tudi skico nekdanjega gradu, ki je danes v razvalinah. — Do lepega umetniškega užitka pa nam je pomogel prof. Druzovič s sodelovanjem gospe soproge. Očrtal nam je prav poljudno ves razvoj in zgodovino slovenske narodne pesmi. Krona vsemu pa je bil nastop gospe Druzovičeve, ki nam je zapela celo serijo slovenskih narodnih pesmi od Prekmurja do Jadrana. Občutili smo vsa mehko in nežnost, ki veje iz naše pesmi. Zdaj smo šele spoznali, kako jasno se zrcali v njej slovenska duša, slovenski značaj Buren aplavz je bil zahvala za krasno predavanje. — Tov. Vauda vzpodbuja učiteljstvo k naberanju našega najlepšega zaklada — slov. narodnih pesmi.

Šolski nadzornik tov. Koropce se zahvaljuje za pozdrav ter bodri navzoče, da v složnem skupnem delu vzgajamo značaje, prežete jugoslovenske nacionalne in državne misli.

Slučajnosti: Na predlog tov. Ivanuša se pošlje pozdravna brzojavka velikemu županu g. dr. Pirkmajerju, v čigar rojstni hiši je danes zborovalo naše učiteljstvo. — Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zastopal tov. Rajner.

Slava učim, borem! Nato se je podalo vse učiteljstvo na pokopališče, kjer počivajo zemeljski ostanke tov. Domanjka, Pirkmajerja in Skrbinškega. V lepem nagovoru se jih je spominjal tov. Ivanuš in očrtal njihove zasluge na prosvetnem in narodnem polju, osobito za Fram. Učiteljski pevski zbor pa je zapel večnolepi »Vigred« in »Blagor mu«.

Sledil je obed in prosta zabava na vrtu g. Spureja. Iskrena zahvala agilnemu Framskemu učiteljstvu, ki je tako okusno in udobno pripravilo vse, kar razveseljuje oko in čara dušo. Pohvalno moramo omeniti, da so se naši družbi priključili tudi zastopniki krajnega šolskega sveta in občine. Videli smo v naši sredi velikodušne dobrotnike šolstva: g. Černeja in g. Böhma. — Lepe spomine smo odnesli iz romantičnega Frama.

Dodatek: G. veliki župan dr. Pirkmajer je poslal na brzojavni pozdrav društvenemu predsedniku sledeče pismo: »Spoštovani gosp. predsednik! Prijazni pozdravi učiteljskega društva iz mojega rojstnega kraja so mi vzbudili najlepše spomine. V nadi, da ste prebili v Framu koristne in vesele ure, se prav iskreno zahvaljujem vsem udeležencem za pažnjo ter vračam ljubezne pozdrave! — Vdani Pirkmajer.«

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ je zborovalo dne 6. maja t. l. v Mariboru v »Narodnem domu«. Udeležba: od 113 članov 76 navzočih. (Tov. upravitelji se prosijo, naj natančneje izkazujejo frekvenco zborovanj. — Op. tajnikova.)

Predsednikovo poročilo. Po običajnem pozdravu poroča tov. predsednik o novem šolskem zakonu ter povdarja, da je isti napreden in odgovarja duhu časa. Mi se držimo točno zakonov in predpisov, a država naj istotako daje nam, kar

nam gre po zakonu. — Dalje poroča o kongresu državnih nameščencev v Ljubljani, ki je sprejel resolucijo, da državni nameščenci ne bodo nikdar odstopili od zahteve po diferencah, ki nam jih dolguje država. Čestita tov. Senkoviču k imenovanju oblastnim šolskim nadzornikom ter pozdravlja tov. Koropca kot novega sreskega nadzornika.

Predlogi, poslani Glavnemu odboru in velikemu županu: 1. Na predlog glede dopustov po privatnem poslu, ki je bil odposlan mariborskemu velikemu županu, še nimamo odgovora. 2. Glavnemu odboru: a) Pri izdelavi šolskega zakona naj se več pozornosti obrača na točke, tičeče se učiteljskih stanovanj. b) Oblastni šolski odbor naj odreja glavne (velike) počitnice v času, prikladnem večini prebivalstva po njihovem poglavitnem poslu. c) Oblastni šolski odbor naj izdela pravilnik o snaženju in belenju šolskih prostorov, uvažujoč pri tem stavbeno stanje posameznih šolskih zgradb. č) Vsaka šola mora biti preskrbljena z dobro pitno vodo; taki študenti morajo biti v neposredni bližini šolskega poslopja. d) Šolska samoupravna organizacija se naj loči od politične uprave. e) Glavni odbor UJU naj poskrbi, da bo v dvanajstine ali v prihodnji redni budžet pravočasno vnešena potrebna vsota za izplačilo razlike med staro in novo plačo.

Zapisnik in dopisi: Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita ter odobri. Dopisi: Centralna uprava listov pov. UJU Ljubljana glede naročbe »Zvončka« in koliko izvodov imajo posamezni okraj in posamezne šole. Naše društvo ima skupno naročenih 280 izvodov. »Učiteljski dom« v Mariboru vabi k občnemu zboru. Sprejme se predlog tov. Mohorkota, da plača vsak član 100 Din »Učit. domu«, ko dobimo izplačano razliko. Prečitajo se še nadaljni dopisi.

Volitev delegatov. Za pokrajinsko skupščino v Šoštanjju so izvoljeni: tov. predsednik, Majcen in Vauda; namest.: Košutnik star. in Konečnikova. — Za glavno skupščino v Subotici: tov. predsednik, tov. Šijančeva in Kožuhova. Namestnici: tov. Godčeva in Konečnikova.

Predavanje prof. Druzoviča s sodelovanjem A. Živkote je žalibog odpadlo, ker ni bilo na razpolago klavirja. — Prihodnje zborovanje se vrši v Framu dne 6. junija t. l. — Popoldne smo si ogledovali delavnice državne železnice. Posebno zanimanje je vzbujal kraljevi voz dvornega vlaka, ki je v delu. — Blagajničarka opozarja upravitelje in poverjenike, ki pošiljajo vsak mesec potom položnice članarino okrajni posojilnici, da obvestijo istočasno tudi njo, kdo in koliko je plačal.

+ SLOVENJEBISTRISKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo manjški izlet 2. maja 1925 v Sv. Juriju ob južni železnici. Dasiravno je bilo vreme proti vsakemu pričakovanju skrajno slabo, se je vendar udeležilo zborovanja 37 članov.

Pozdrav predsednika. Tov. predsednik je pozdravil v zbranih besedah vse navzoče in se jim zahvalil, da so se v kljub slabemu vremenu udeležili, zlasti pa se je zahvalil št. Jurčanom, da so nas tako gostoljubno sprejeli, posebno pa tov. Schreinerjevi in tov. Sivka.

Zapisnik. Tajnica je prečitala zapisnik občnega zbora.

Dopisi. Prečitali so se došli dopisi. Tov. Povh starejši in tov. Torka Kraševac javita izstop iz našega društva. Prvi prestopi k društvu upokojencev.

Vabilo za naročbo »Zvončka« se je prečitalo in predsednik je pozval člane, naj pridobiva naročnikov za ta mladinski list.

Volitev delegatov. Volili so se delegati za pokrajinsko skupščino v Šoštanjju in državno v Subotici.

Za pokrajinsko oglašilo: Rainer Josip, Logar Ana, Kristan Zmagoslav in Križman Josip. — Za državno pa: Pauer Albert in Marija.

Volitev prosvetnega odseka. Glasom predpisa se je izvolil prosvetni odsek v društvo, in sicer: tov. Otilija Feigel, Vauhnik Helena, Metlika Anton in Križman Josip.

Ogled kmetijske šole. Ker je bil glavni namen tega izleta, da se učiteljstvo ogleda kmetijsko šolo, se je po zborovanju podalo tjakaj Ravnatelj kmetijske šole g. inženir Koprivšek nas je prav gostoljubno sprejel ter nam razkazal vzorno urejeni zavod, kjer se izobražujejo mladeniči za bodoče kmetovalce. Učiteljstvo si je pridobilo dovolj koristnega, kar bode poneslo med narod. Po dokončanem ogledu nas je g. ravnatelj pogostil,

za kar se mu učiteljstvo iskreno zahvaljuje.

Po oficialnem delu se je vršil neoficialen del. Kincel Počastil nas je s svojim obiskom sreski šolski nadzornik g. Ljudevid Černež, kateri je pripeljal s seboj tudi tov. Potočnika iz Štor.

Za zabavo je poskrbel »Šentjurski orkester«, ki nam je zaigral nekaj lepih komadov. Le prehitro so nam potekle urice, zapustiti smo morali Šentjursčane, katere ohranimo v najlepšem spominu.

+ MARENBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 6. junija 1925 pri Sv. Antonu na Pohorju. Navzoči člani: 18 izmed 38.

V uvodu se spominja tov. predsednik P. Koširja, nadučitelja v Prevaljah, ki je dne 18. maja nenadoma preminul. Neumornemu delavcu zakličejo vsi trikratni »Slava«.

Na dnevnem redu je bila volitev delegatov za glavno in pokrajinsko skupščino. Delegat za Subotico je Maks Tomazič, namestnica Vlasta Tomazičeva. Za pokrajinsko skupščino v Šoštanjju je bila izvoljena za delegatino Olga Bračičeva, za namestnico T. Selakova.

Tov. predsednik J. Golob predava: »Kako si more učitelj ohraniti avtoriteto svojega poklica in katerih pogreškov se naj varuje.« Za obširno in globoko zamišljeno predavanje se mu podpredsednik najprisrčneje zahvaljuje.

Sprejme se sledeča resolucija: »Društvo soglasno sklene, da je proti vsakemu nabiranju denarnih in drugih prispevkov pri šolski mladini po učiteljstvu iz moralnega in vzgojnega stališča. — Ker se je razpolagalo s časom, so šolski voditelji razmotrivali o izpopolnitvi tiskovine »Polugodišnji izveštaj«. Po izčrpanem dnevnem redu zaključijo tovariš predsednik zborovanje

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ je zborovalo dne 20. junija 1925 v Ormožu. Navzočih je bilo 44 članov od 53, kot gost tovarišica A. Mrovlje od Sv. Bolfenka.

Predsednik pozdravlja in poroča. Društveni predsednik tovariš Jos. Rajšp pozdravi prisrčno vse navzoče ter želi k bližajočim se počitnicam dosti okrepčujočega oddiha za novo šolsko in društveno leto. Nadalje izraža sožalje tovarišicam Ani in Zorki Trstenjakovi, ki sta zgubili s smrtjo g. Borisa Trstenjaka, železniškega uradnika, prva svojega dobrega edinega sina, druga svojega brata. Potem poroča o društvenem izletu v Mursko Soboto dne 27. maja t. l. in o slovesni izročitvi častne diplome tovarišu Antonu Porekarju, upokojenemu nadučitelju na Humu.

Pogovor o osnutku novega šolskega zakona. Pri nekaterih točkah, ki so se obravnavale na podlagi spomenice k projektu zakona o narodnih šolah, se je vnela prav burna debata

Volitev delegatov. Za pokrajinsko skupščino v Šoštanjju so bili izvoljeni poleg društvenega predsednika še Vlado Porekar, namestnikoma Franja Bratanič in Milan Megla; za glavno skupščino v Subotici pa k predsedniku še Adolf Rosina, namestnikoma Anton Kosi in Drago Pinterič.

Prihodnje zborovanje bo v Ivanjkovcih z izletom v Jeruzalem meseca septembra.

Pristopite k „Jugoslovenski Matici“!

Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Dve učiteljici

bi radi zamenjali mesti v mariborski oblasti z mesti v ljubljanski oblasti. Kateri učiteljici(telja) eventualno učiteljica(telj) bi zamenjali z mesti?

Naslov pove Uprava Učiteljskega Tovariša pod šifro „Dve učiteljici“.